

ÉSZAKMAGYARORSZÁGI HÍR

**A „Király Lajos” Eszperantó Baráti Kör Tájékoztatója
Miskolc**

2009. Januaro-Februaro

4. évfolyam 41 - 42. szám

FÖLDÜNK.....	3
A 2009-es Év.....	5
Pató Pál úr.....	7
MAGYARORSZÁGI KIRÁNDULÁSOK.....	8
A kis falu.....	8
VICC.....	11
A szép példa.....	12
Kálvin János és a reformáció.....	12
Az Avasi Templom.....	13
A Holokauszt Nemzetközi Emléknapján a miskolci Zsidótemetőben.....	18
Gyász hír.....	19
Szikrázó hegycsúcson.....	19
Történelmi hagyományörzés Magyarországon.....	20
„MARE TEMPORIS” ALAPÍTVÁNY.....	21

FÖLDÜNK

Kedves Olvasóink!

Gondolták volna amikor tavaly a Föld Évéről írtunk, mennyi mindenről tudnánk még írni ennek a témának keretében a mi Földünkről? Hiszen a földön élve a dolgok milliárdját találjuk ki, hogy földi létünket könnyebbé tegyük. Ezek egyik témája a számolás. De iskoláink befejezése után ha tovább nem foglalkozunk foglalkozásszerűen a matematikával, sokat felejtünk ebből a természettudományi ismeret anyagból. Hogy mégse felejtünk, hanem izelítőt kapjunk fejlődéséről, meghallgattuk elolvastuk az előadását a Szolnokon élő kiváló, híres magyar matematikusnak.

Művét, engedélye alapján mi most közreadjuk.

Dr. Gábori József

5000. Szolnok Nyár u. 13.

Mobil Tel.: 06/20-434-2373

Tel.: 06/56-787-426

gabori.1943@upcmail.hu

"Elemi függvények hatványainak integrálása"

Bevezetés

A dolgozat a $x_0^k + x_1^k + x_2^k + \dots + x_{m-1}^k = n^k$ típusú egyenletek megoldhatóságával foglalkozik. Ezt úgy oldom meg, hogy a fenti egyenletet átírom egy m paraméteres k-ad fokú egyenletre. Ezt könnyen megtehetjük például a binomiális tétel segítségével. Ez azért is szerencsés, mert a vizsgálatot, így egyszerű, nem bonyolult matematikai módszerekkel végezhetjük. A megoldhatóság az ismeretlenek számától, és a fokszámtól (Galois elmélet) függ. Abban az esetben érdekes az egyenlet, ha a változók száma három, ekkor k.s.(s-1) vizsgálatáról kell gondoskodnunk (s=n-n1), k=2 esetén a Pitagorász tételről van szó, k>2 esetén pedig a Fermat tétellel (1994 óta nem sejtés, hisz Andrew Wiles ekkor bizonyította) állunk szembe. A módszer a Pitagorász tétel egy bizonyítását is lehetővé teszi. Arra is lehetőség nyílik, hogy bizonyítsuk a pitagorászi számhármak megszámlálhatóan végtelen számosságát, ezt szemléltetem egy Excel táblázat segítségével ([Pitagorászi sz har sok.xls](#)). Abban az esetben, ha az ismeretlenek száma meghaladja a kettőt, és fokszám is nagyobb, mint kettő, csak abban az esetben létezik megoldás, ha a változók száma páros, egyébként nincs megoldás (a Fermat tétel estében a változók száma három, tehát nincs megoldás). Ezt az állítást visszavezetem az előző igazolt esetekre. A konkrét megoldások keresésére írtam egy programot, a [JO3 1.xls](#) táblázat tartalmazza 1000-ig a harmadfokú egyenlet számnégységeit.

A [Fermat tip egyenletek 1.doc](#) csak annyiban különbözik a [Fermat tip egyenletek 2.doc](#)-tól, hogy az ~_1.doc szűkebb, nem tartalmaz a szokásostól több konkrét esetet. A ~_2.doc a szokásostól több konkrét esetet ismertet, ezt azért teszem, mert bízom abban, hogy nem csak matematikusok olvassák, és így mindenki számára könnyen érthető. Akit ez zavar, azok mellőzzék

ezt.

Introduction

The study deals with the solvability of the $x_0^k + x_1^k + x_2^k + \dots + x_{m-1}^k = n^k$ type equation. I am going to solve this problem by rewriting the above mentioned equation into an m parameter equation of degree k . It can easily be done by using the binomial theorem. This is also fortunate thus the analysis can be done by simple, not complicated mathematical methods. The solvability depends on the number of unknown and the polynomial degree (Galois theory). The equation is interesting in that case if the number of variables is three, then we have to care about the examination of $k \cdot s \cdot (s-1)$ ($s=n-1$), in the case of $k=2$ it is the Pythagorean Theorem, in the case of $k>2$ it is the Fermat Theorem we face. (It has been a theorem since 1994 for Andrew Wiles proved it then.) The method enables a proof of the Pythagorean Theorem. An opportunity also arises to prove the countably infinite cardinality of the Pythagorean Triads. I am going to illustrate it by using an Excel table ([Pitagoraszi_sz_har_sok.xls](#)). In that case if the number of variables exceeds 2 and the polynomial degree is greater than 2, there is only a solution in that case if the number of variables is even, if not, there is no solution (In the case of the Fermat Theorem the number of variables is 3, thus there is no solution.). I am going to trace back this statement to the previous proven cases. I have written a program for the search of specific solutions, the [JO3_1.xls](#) table contains the quads of the cubic equation up to 1000.

The [Fermat_tip_egyenletek_1.doc](#) differs from the [Fermat_tip_egyenletek_2.doc](#) only in that the [~_1.doc](#) is narrower, it does not contain more specific examples than usual. The [~_2.doc](#) delineates more specific examples than usual. It is done because I would like to be sure that not only do mathematicians read the study, therefore it can be easily understandable for everyone. Should this disturb anyone, please ignore it.

Binomialis együtthatók tulajdonságai

Hatvány, logaritmikus, exponenciális, trigonometrikus, hiperbolikus függvények integrálása, többszörös integráljuk általánosan, valamint a binomiális együtthatók, binomiális tétel kiterjesztése nem egész számokra, és alkalmazásuk.

Szólnoki Bemutató

Javasoljuk: ha Ön szeretné megismerni végig, részleteiben is a munkát, szíveskedjék a www.vizcsopp.hu/gabori lapról Fermat_tip_egyenletek_1.doc-ot felkeresni, ahol tovább lehet csemegézni.
Pásztor Lászlóné

A 2009-es Év

Mint ahogyan a 2008-as év volt, úgy a 2009-es is sok minden éve lesz.
Néhányat itt megemlítek, melyekről újságunk lapjain meg fogunk emlékezni mi is.
2009-es év: Magyarországon a Kulturális Turizmus Éve,
Haydn Nemzetközi Éve, és a Csillagászat Nemzetközi éve is.
Sőt, ugyanebben az évben ünnepeljük városunkban Miskolcon, hogy itt 150. éve indult meg a vasúti közlekedés (1859)
2009. évben 110. éves a miskolci Herman Ottó Múzeum Papszer utcai - első – épülete és 60. éves a Központi Fémkohászati Múzeum Miskolcon.
2009-ben Kálvin János emlékévek kezdődnek, születésének 500.évfordulója tiszteletére (1509-1564), Kálvin János halálának 450.évfordulójáig 2014-ig.
Az eszperantó nyelv megalkotója dr. Zamenhof Lajos Lázár 150. születésnapjának (1859) megünneplésére lengyelországi szülőhelyén Byalistok városban fényes külsőségek között kerül sor, a 94. Eszperantó Világkongresszus keretei között.
Bár a jeles városban tartandó eszperantó világ kongresszust utolsóként említettem, ebben az újságban most egy rövid ismertetőt adunk a városról.

2009: a Kulturális Turizmus Éve Magyarországon

„A Magyar Turizmus ZRT. Célja ezzel az ország kulturális értékeinek, örökségének megismertetése és az erre épülő idegenforgalom élénkítése. A tematikus év kapcsán kiírt országos nagy pályázaton összesen 37 millió forintot nyert a Miskolci Nemzetközi Operafesztivál és a Miskolci Téli Kocsonyafesztivál.

A Kultúra tágabb értelmezésébe nem csak a különböző rendezvények, fesztiválok és a műemlékek látogatása tartozik bele, hanem pl. a gasztronómia is. A Kocsonyafesztivál napja ebben az évben február 26-a lesz.”

/MINAP c. heti lap 2009.január 10-i száma/

A sok féle különleges kocsonya étel közül íme egy finomság elkészítési módja:

Vörösboros vaddisznó kocsonya /nagyanyám receptje/

A megtisztított, megmosott bőrös vaddisznócombhoz (2kg) hozzá teszünk :

egy szál sárgarépát,

egy szál petrezselyemgyökeret,

egy db. vöröshagymát,

hat gerezd fokhagymát, hat szem egész borsot.

Annyi vörösbort öntünk rá, hogy egészen befedje, és annyi vizet, hogy az egész lé három ujjal legyen az alapanyag felett

Sózzuk. Lassú (gyenge) tűzön főzzük lefedve, hogy a leve ne legyen zavaros. Addig főzzük, amíg a hús megpuhul, de nem lágyul el. A levében hagyjuk kihűlni. Akkor a húst kiemeljük,

egyenletes szeletekre vágjuk, majd mély tálkákba helyezzük. A kocsonya levét át szűrjük és úgy öntjük a húsrá. Rétegezhethetjük is, hogy az étel mutatósabb legyen

A rétegezés történhet: sült libamáj szeletekkel, sült vagy főtt gomba – és a hússal együtt főtt zöldség szeleteivel. Az anyag tetejére mindig lé kerüljön.

Letakarva, hűvös helyre tegyük megdermedni. (Kb: 3 óra)

A kocsonyát tálra is boríthatjuk, de ahhoz előbb a tál alját melegvízbe kell mártani. A tálcára borítás után díszíteni is lehet a szervírozás előtt. Ennek módjai lehetnek például: petrezselyemzölddel, citromkarikákkal, reszelt tormával, de savanyított uborka karikákkal is. Jó étvágyat ehhez a finomsághoz!

Byalistok, az Európa szíveként ismert mai Lengyel Köztársaság középnyagyságú városa a maga 300 000 lakosával.

Központja a podlahiai vajdaságnak, fontos és gyorsan fejlődő adminisztratív, gazdasági és kulturális-tudományos központja a területnek. Egyeteme és Főiskolái falai között több mint 45000 diák tanul. A város kulturális életét segítik elő a képgalériák, múzeumok, a Drámai és a Bábszínház, néhány magánszínház és a Filharmóniai Zenekar. Ez utóbbi legjobb zenekarainak egyike. Itt kell még megemlítenünk a most épülő óriási méretű operaházat is.

Byalistok tehát nagyon alkalmas a kultúrált pihenésre vágyók és az ott élni kívánóknak is.

De Byalistoknak nem csak a bájos megjelenése, hanem történelme is figyelemre méltó.

Az elmúlt évszázadok során ez a vidék sok nemzetiségi volt, melyben keveredett a keleti és a nyugati kultúra. Ez a kulturális gazdagság örökölt maradt a ma is ott élőkre.

Ezek közül nem hagyható ki például:

a városközpontban levő, a Branickij család impozáns barokk stílű kastélya.

A II. Világháboró után a Bialistokiak újra felépítették a csaknem teljesen elpusztult városukat. Ennek lett eredménye, a fantasztikus modern építményekkel szemben a faházakkal tarkított városkép. Ez, körülölelten a természetes valóságában megőrződött természeti tájjal, egyedülálló Európában. Ezt a vidéket nevezik „Lengyel ország zöld tüdejének.” Ez a megnevezés nagyon találó, hiszen Byalistok területének mintegy 32 %-a zöld terület: parkok, erdők és hasonlók. Megjegyezzük, hogy 1779 hektár az erdős területe. Területén több Kelet-Nyugat irányú nemzetközi út halad át és ez gazdasági fontosságát is növeli. Köztük van például, a Berlin-Warsó-Szentpétervár-Moskva vasútvonal és a 18-as számú autótűt, mely az ország keleti határállomásához vezet.

A város további fejlesztési tervei között szerepel a „Via Baltica” fontos nemzetközi út kiépítése mely Skandináviából Dél Európába vezet. Közel lévén Fehéroroszországhoz és Litvániához a határmenti nemzetközi kereskedelem fontos központjaként működik és ösztönzi a két ország fejlesztési terveit.

Pásztor Lászlóné

Petőfi Sándor
Pató Pál úr

Mint elátkozott királyfi
Túl az óperencián,
Él magában falujában
Pató Pál úr mogorván.
Be más lenne itt az élet,
Ha egy ifjú feleség...
Közbevágott Pató Pál úr:
„Ej, Ráérünk arra még!”

Roskadófélben van a ház,
Hámlik le a vakolat,
S a szél egy darab földéll
Már tudj' isten hol szalad;
Javítsuk ki, mert maholnap
Pallásról néz be az ég...
Közbevágott Pató Pál úr:
„Ej, ráérünk arra még!”

Pusztá a kert, e helyett a
Szántóföld szépen virít,
Termi bőven a pipacsnak
Mindenféle nemeit.
Mít henyél az a sok béres?
Mít henyélnek az ekék?
Közbevágott Pató Pál úr;
„Ej, ráérünk arra még!”

Hát a mente, hát a nadrág,
Úgy megritkult, olyan ó,
Hogy szűnyoghálónak is már
Csak szükségből volna jó;
Híni kell csak a szabót, a
Posztó meg van véve rég...
Közbevágott Pató Pál úr:
„Ej, ráérünk arra még!”

Életét így teszi által;
Bár apái nékie
Mindent oly bőven hagyának,
Soha sincsen semmije.
De ez nem az ő hibája;
Ő magyarnak születék,
S hazájában ősi jelszó:
„Ej, ráérünk arra még!”

/Pest, 1847, november/

MAGYARORSZÁGI KIRÁNDULÁSOK

Pásztor Adri

A kis falu

Ebben az évben oly keveset hallottunk a Cserehátról: Észak-Magyarország északi területéről, hogy elhatároztuk a férjemmel megnézzük mi magunk, hogyan élnek az emberek ezekben a Miskolctól távoli községekben.

Térkép alapján *Abaujszolnokot* választottuk. Mivel 65 év feletti korúak vagyunk és már ingyen vehetjük igénybe a járműveken az utazást, és a meteorológiai előrejelzés a reggeli köd után szép napos, csendes őszi időt jósolt, útnak indultunk 2008. október 22-én.

Sziksóig örültünk a jól kiépített országútnak, melyen a busz jól futott, és a két oldali fasor őszi lombja szép látványt nyújtott.

A városka után az úton már több zökkenő is volt, az aszfalt eltöredezett, igencsak felújítást igényel. Az út mentén olykor találkoztunk villanyoszlopok tetején levő gólyafészkekkel. Eszünkbe jutottak azok a szegény fecskék is, melyekről a szeptemberi lapokban olvastunk. A megváltozott időjárás megzavarta időérzéküket, nem indultak időben az áttelelő helyük, a déli területek felé és a hirtelen beköszöntő hideg miatt szegénykéknek a szárnyizmaik szinte megdermedtek. Több madármegfigyelő helyen szorultak pár napig élelemre és meleg helyre, hogy mégis el tudjanak indulni délre.

Az útba eső települések képe rendezett volt. A kukoricát már letörték a határban, helyenként a szénabálák még kint várakoztak a hazaszállításra, az idei gabona vagy más növény helyét felszántották, más területeken szépen zöldellt már az új gabona. A buszmegállót fából ácsolták, mellettük virágágyásokban virított még a muskátli, vagy az egynyári virág, máshol az ágyásokban már nyílt az árvácska. Selyebnél végig a falun a közút két oldalát fehérre festett kövek mutatják. Azon kívül, hogy látványként jól mutat, hasznos, mert feltűnő éjjel-nappal. Selyeb után már az út sokkal rosszabb az előzőekben tapasztaltnál. Itt a járművek már nem rohannak, mert a felcsapódó kavicsok, kisebb-nagyobb kövek kárt tehetnek a gépekben.

A Nyéztai elágazásnál is megállott a busz. Ketten szálltak le. Mindketten más irányban indultak el. A 10 év körüli kislány, egy dűlőúton távoli dombok között meghúzódó faluja felé. A rendszerváltás óta nem megy be a busz a községükbe. Ez azt jelenti, hogy iskolába menet a faluból a buszig, vagy Selyebről iskolából jövet hazafelé, 5 kilométert kell gyalogolni Nyéstaig. Ha jó idő van, ez akkor is nagy teljesítmény és csöppet sem veszélytelen gyermeknek és idős embernek egyaránt. De, elgondolkodtató, mi van akkor, amikor esik a hideg eső, csontig átfújja az embert a jeges szél, ónos eső esik, vagy éppen térdig érő hóban kell elérni azt az elágazást, ahonnan már utazhat autóbusszal, és ráadásul sehová sem tud beállni az utazó, nincs autóbuszváró.

Ezeken gondolkozva értük el Abaujszolnokot. A kis községet alacsony dombok övezik, rajtuk nagy táblában repceültetvény. Minden házhoz nagy területek tartoznak, de csak kevés háznál láttunk megművelt területeket. Az udvarok füvesek, szemét nincs. Még a módosabbnak látszó házaktól a kapuig sem vezet mindenhol beton vagy téglajárda, mellettük nincs virágos, zöldes vagy éppen gyümölcsös kert és ez hasonló a Nyugat-Magyarországon tapasztalt állapothoz. De a különbség nagy. Nyugat-Magyarországon azzal magyarázták a csak fűvel és virággal beültetett, de konyhakerti növényeket nem termő területeket, hogy ott a falvak lakossága Ausztriában dolgozik, onnan hoznak be ill. haza minden árút, megtermelni nem kell, a virágos kertek csak a vendégek csalogatására jók. Itt a vendéget csak a szép tájjal lehetne csalogatni, de nincs aki szállást adna, nincs fizetővendég-szolgálat, vagy úgynevezett. kulcsos-ház, egyetlen turista-szállási ágy sem. A legtöbb háznál életjelet, füstölő kéményt, kötélre kitett száradó ruhákat, macskát, kapirgáló tyúkocskát, kacsát, libát, pulykát vagy lovat, tehenet, birkát, kecskét nem láttunk, pedig a környéken bőven van szénakaszálásra, takarmánytermesztésre alkalmas hely.

A falunak nincs iskolája, mióta tavaly meghalt az orvos, azóta nincs orvosa se. A paplak üres, lassan az enyészete az egyébként jól megépített épület, éppen úgy mint a többi elhagyott ház és porta. A római katolikus templomba Homrogról jár át olykor a pap misézni. Pedig a templom is jó állapotban van, pléhtetős, és helyenként már megbomlott a vakolata. Akkor éppen fát hoztak az idős egyedül élő harangozó néninek, aki - mint nekünk elmondta – nem ért rá délben harangozni, és nekünk a templomot megmutatni, mert még naplemente előtt be kell hordania a fát a fészerbe, hogy azt az éj leple alatt meg ne lepje az eső, vagy valamilyen fatolvaj.

Szerettünk volna valamit megtudni a falucska múltjáról és jelenéről, ezért kerestük az önkormányzatot. Az épület, azonban zárva volt, mert szerda volt és nem hétfő... Az egyetlen kis vegyesbolt sincs minden nap és naphosszat nyitva. Egyedüli életjelként volt kiírva a Polgármesteri Hivatalra, hogy a polgármester úr hetenként, hétfői napon tart fogadó órát.

Csodálkozásunkra, az egyik falubeli asszony megkérdezte mi kik vagyunk, miért jöttünk oda és mi mikor induló autóbusszal akarunk hazautazni.

Ő is csodálkozott, hogy mi a távoli városból „oda kirándulni mentünk az Isten háta mögé.”

Ott tartózkodásunk alatt bejártuk a kicsiny települést és környékét. Megcsodáltuk a tömegesen nyíló Kis- és Nagy zerge virágot, a Vörös-herét a fűben, az országút közeli almafa pirosalmáit, a közeli és távoli árokpartok galagonya- és vadrózsa bokrainak piros bogycit, a kökény már érett és nem is nagyon fanyar fekete gyümölcsét, a Vadász patakon átívelő bürü alatti békalencsés vizet, a templom körüli gyümölcsüket vesztett öreg szilvafákat, a leszedetlen birsalmafákat az égbolt kékje alatt. A fekete szőlő még a vesszőkön díszlett a nem művelt kertekben és helyenként már fonnyadtan várták, hogy valaki letépve a fürtöket a kamrájába vigye őket. Szép volt az akácfák sárguló lombja és a szépen rendben tartott temető övező ezüstnyárfák fonnyadó, már nem is fakó zöld, hanem szürke lombja. Az autóbusszmegálló körül szépen kiépített, fehér kövekkel körülvett virággruppok mutatták a falut szépíteni akaró gondos kezek munkáját. Az egyik idős asszony elmondta, hogy amikor ő ide férjhez jött 1950-ben, akkor még tömött volt a házsor, és nem foghíjas, mint most. Férjével a falu termelészövetkezetében dolgoztak, a kapott háztáji gazdaságban mindent megtermeltek, nem láttak szükséglet semmiben. A rendszerváltás után a Termelészövetkezet, a Sertés-hízlalda, és a Galvántöltő Üzem megszűnt, csak a nagy semmi maradt. Aki csak tehette, megszökött ebből a faluból, máshol próbálva megélhetést keresni. Csak 18 magyar család él a faluban. Náluk van: lábasjószág, juh, és van két tehén, némely családnál van sertéstartás is.

Aki itt maradt, az általában már hajlott korú, ők foglalkoznak az állattartással. De, mint mondták, még a II.viágháború után is sokáig jelentős volt az állattartás. Aki most még munkaképes korú a faluban, az vagy Szikszón vagy máshol más falvakban dolgozik. Azoknak van saját autójuk is. Amikor a dolgozó lakosságról tovább érdeklődtünk, keserűen jegyezték meg, hogy a lakosság 70 %-a cigány, de nem ez a baj. A baj az, hogy csak az önkormányzattól kapott segélyből élnek, nem keresik a munkalehetőséget, nem akarnak dolgozni máshol és még ennek a kis községnek a közmunkáiból sem akarják kivenni a részüket. Azt mondják, az önkormányzattól kapott havi segély összege több mint a havi munkabér, melyet bárhol kapnának a teljes havi munkájukért. Az ilyen munkabér nem méltó az ember munkájáért. Minek dolgozzanak hát, ha segélyből szegényesen de munka nélkül is megélnek -- és csodálják azt a pár cigány családot, ahol a felnőtt családtagok kevés bérért is vállalják a teljes havi munkavégzést és minden bérezés nélküli falusi közmunkából részt kérnek. Ők teszik ezt a népükért és mert valakinek ilyennek is kell lennie.

Amíg a buszt vártuk, találkoztunk a helyi Cigány Önkormányzat elnöknőjével, aki csinos fiatalasszony. Kérdésekre elmondta, hogy a temetőt a férje és másik három cigánycsalád családfője kaszálja le. Meglepődve hallotta tőlem a fiatalasszony azt a dicséretet, hogy sok miskolci egyházi temető nincs olyan rendben, mint ez itt Abaújszolnokon, és milyen szépek a

virágágyások is. Elmondta, hogy ezeket ő készítette, amikor hallotta, hogy más falvakban is csinálnak virágágyásokat és nem akarta, hogy Abaújszolnokon ne legyenek ilyenek.

Elmondta még, hogy ő és még néhány felvilágosultabb cigány családból néhányan résztvesznek az Abaújszolnokot segítő Alapítvány munkájában. Gimnáziumba járnak Selyeben, /mely egy sajkázinczi gimnázium kihelyezett tagozata/ ahol több hasznos tantárgy mellett növénytermesztési ismereteket is elsajátítanak. Szeretnének gyógynövénytermesztést beindítani a községben és határában, ahol erre nagyon alkalmas napsütötte lankák vannak. Javasoltam nekik a környékbeli vadrózsabogyós területekről a bogyók begyűjtését, mivel az is gyógynövény és tudomásom szerint a miskolci gyógyszertárak is foglalkoznak ilyen anyagok átvételével, de, természetesen ennek utána kell járni és meg kell szervezni a munkát. Lehetne kosárfonást is végezniük a nincstelen családoknak, hiszen erre alkalmas fűzek nőnek a Vadász patak mentén. Vagy ha elegendő cirkot vetnének, seprűkötést is lehetne beindítani. Vagy magról fákat nevelni, faiskolát csinálva. Szabad terület van bőven... mondtam és mutattam azokra a területekre melyek a falu birtokában vannak. „Azt hiszem, sok és nehéz munka vár ránk” – mondta a fiatalasszony – „és a legnehezebb része, hogy hogyan tudjuk meggyőzni a falubeliek húzódozó nagy többségét, de erre köteleztük el magunkat. A népem, a falu jövője miatt ezt csinálnom kell, mert mindenképpen meg kell maradnunk.”

Búcsúzásakor munkájához sok lelkiert és kitartást, sikert kívántunk a férjemmel.

A másik falubeli fiatalasszony - Bai Ferencné (Abaújszolnok, Rákóczi út 37)- akivel oda-vissza a buszon együtt utaztunk, búcsúzóul kezembe nyomta a falucska történetét.

Abaújszolnokét, mely most nagyon leromlott állapotban van, de meg akar maradni.

„**Abaújszolnok**, azaz **Szolnok** község Borsod – Abaúj - Zemplén megyében, a Cserehát középső részén, a Vadász patak völgyében fekszik. Megközelíthető Miskolcra Szikszón át autóbusszal. Szikszótól 23 km-re, északra fekszik.

Dombvidéki sorfalu. 1910-ben 398, 1990-ben 143 lakosa volt. A lakosok száma azóta még inkább leszűkült.

Első írásos említése 1256-ból való és „Zonuk” néven. Hódoltsági falu volt a török időkben, 1640 után pusztá. A 18. század elején a Rákóczi család ruszinokkal telepítette be, de a lakosság a 19. század végére már elmagyarosodott. Mai nevét 1905-ben kapta. Abaúj-Torna vármegyeék egyesítésével az 1881. évi LVIV. Törvény értelmében létrehozott közigazgatási egységhez tartozván szlovák eredetű lakosság is települt át. A lakosság csipkeverést /vert csipkekészítést/ folytatott 1919-ig. 1938-tól 1944-ig református temploma is volt, melyet többször átépítettek, legutóbb kora-gótikus stílusban. Mára már az nincs meg, helyette római katolikus temploma van.”

A dolgozó legszegényeb lakosságból kilenc család számítógépet kapott internetezési lehetőséggel az államtól. A Cigány Önkormányzati tagok egyike naponta kíséri át a szomszéd községbe az iskolába átjáró gyermekeket oda-vissza, hogy sem az országúton, sem az autóbusszal közlekedésük ideje alatt ne legyenek egyedül. Ugyancsak az Abaújszolnokért Alapítvány segíti a településbeli gyermekeket nyáron eljutni a miskolci Vadasparkba ingyen, és résztvenni a szomszéd községbeli közös ünnepeken, melyeket a köznép számára rendeznek.

Arra bízattam a velünk beszélgetőket, vállalják a nehéz feladatot: a meggyőzést, mert továbbjutni, talpon maradni mindig csak összetartással, komoly munkavégzéssel, önzetlen áldozatvállalással tudott minden nép.

Abaujszolnok és környéke. Fényképezték: Pásztor László és Pásztor Adri

VICC

Az olvasó nő

A férj egy pár órás horgászat után úgy dönt, hogy kiköt a csónakjával, és pihen egy kicsit. A feleség ekkor úgy dönt, hogy elviszi a csónakot egy kicsit, és majd olvasgat a tó közepén. Be is indítja a motort, behajózik, és lehorgonyoz. Nem sokkal később megjelenik a horgászellenőr.

-Hölgyem! A tónak ezen a részen tilos a horgászat!

-De kérem, én nem horgászok, hanem olvasok!

-Igen, de minden eszköze megvan a horgászathoz, és bármikor elkezdheti!

-De mondom, hogy olvasok!

-Ha nem megy máshova, föl kell hogy írjam!

-Olvasásért?

-Nem, hanem mert tiltott területen horgászok! Most lehet, hogy olvas, de minden eszköze megvan a horgászathoz, és bármikor elkezdheti!

-Jó, de én meg akkor följelentem szexuális zaklatásért!

-De hisz magához sem értem! Nem is csináltam semmit!

-De minden eszköze megvan, és bármikor elkezdheti!

-További szép napot Hölgyem! - és ezzel továbbállt.

Tanulság: soha ne vitatkozz olyan nővel, aki olvas, mert az valószínű gondolkozni is tud!

Cséti Imre-Debrecen

A szép példa

A tállyai „Kővirág” Népdalkör Egyesület vezetőitől a Pásztor házaspár farsangi mulatságra kapott meghívást 2009. február 7-re.

Az Európa mértani középpontját magának tudó község tornacsarnokában került megrendezésre a mulatság: 2009. február 7.-én szombaton 19 órától.

A tállyai gondúzó farsangot Kalina Ferencné és fia Kalina Ferenc szervezték. Ez a rendezvényük már a tizenharmadik volt. A népdalkör említett vezetői és a népdalkör többi tagja, sőt a családtagjaik szolgáltatták a vidám műsort, melyben szavalatok, ének számok és vidám jelenetek pergő ritmusban követték egymást.

Ugyancsak ők végezték a tornaterem berendezését, és a rendezvény utáni kipakolását, kitakarítását is.

A sikerhez hozzájárulók közös munkáját dícsérte a nagyszerű hangulat. A közönség állva tapsolta a műsorszámokat! A finom falatokat Plaszkó László abaujszántói szakács készítette, a ruhák készítésében segített az abaujszántói Kultúrotthon, a szeszes és alkoholmentes üdítőitalokat a helyi termelők biztosították, a zenét egy községbeli dzsessz zongorista szolgáltatta, játszva magyar zenét és már ismert és széles körben közkedvelt melódiákat is. A népdalkör rendezvényét megjelenésével megtisztelte Tállya község polgármestere és a jegyző asszony is. A 80 fős vendégsereg: Tállyáról, Abaujszántóról, Tiszakécskeről, Szerencsről és Miskolcra érkezett.

Gratulálunk a nagyon jó hangulatú rendezvény sikerét előmozdító összes szereplőnek! További együttműködésükhöz; a szép példa megismétléséhez jó erőt és egészséget kívánunk! Nagyon jól éreztük magunkat!

Mindkettőnk nevében köszönöm a meghívást:

Pásztor Lászlóné

Kálvin János és a reformáció

2009-ben Kálvin János emlékevek kezdődnek, születésének 500.évfordulója tiszteletére (1509-1564), Kálvin János halálának 450.évfordulójáig 2014-ig. Kálvin Jánosról később emlékezünk meg. Most fogadják szeretettel a miskolci Avas hegyi református templom történetét.

Novotny Gyula Az Avasi Templom

Előszó.

445

Öt évi nagyszabású felújítási munka eredményeképpen külsejében és belsejében megújulva, eredeti szépségében áll előttünk a miskolci Avasi Templom. Több mint félévezredes története során számos felújítást ért meg. A nagy költségek előteremtése mindig csak a város, sőt az ország segítségével volt lehetséges. Hálára indító tény, hogy napjainkban is, az 1976-82-ig tartó munkálatok 12 milliós költségét Miskolc város és az Országos Műemléki Felügyelőség teremtették elő.

A város, sőt e vidék sorsának alakulása tükröződik a templom épületének történetében: pusztulása vagy újjáépülése a város megpróbáltatásának, vagy sorsa jobbra fordulásának a tanúja. A templom, mint építészeti alkotás, s annak belső berendezése a különböző korok művészetének az emlékét őrzi, szellemi örökségét tolmácsolja a ma élő nemzedéknek.

Mint kiemelkedő műemlék egész magyar népünk számára megbecsült értéket képvisel. Nem csoda, ha sorsa iránt felekezeti vagy világnézeti hovatartozásra különbség nélkül mutatott és mutat érdeklődést egész népünk. A református keresztyének számára azonban az Avasi Templom lelki-szellemi örökség hordozója is. Ebben a templomban hirdette a reformáció eszméit már 1543-ban Dévai Bíró Mátyás reformátor. Amikor a templom 1544-ben törökdülés következtében elpusztult, a helyreállítás után 1566-tól már a reformáció szellemében szerveződik újjá a gyülekezeti élet. A város lakosságára maradandó és életet formáló hatást gyakorolt a tiszta, bibliai ihletettséggű igehirdetés. A meginduló ellenreformáció idején is kitartott a megreformált hit mellett. A korszakok változása során ismét és ismét átélte a lelki megújulás szükségességét és engedett annak. Miskolc reformátussága fontos szerepet játszott a Tiszáninneni Református Egyházkerület életében. Lelkipásztorai a legjobban képzett lelkészek sorából kerültek ki. Nem egy közülük később püspöki tisztet is viselt. Az 1859. szeptemberében kiadott császári nyílt parancsot követően ebben a templomban gyűltek össze az egyházkerület képviselői, hogy a teendőkről tanácskozzanak. Amikor az egyházi élet területén tiltakoztak a császári önkény ellen, közvetve a nemzet érdekeit is szolgálták.

A felújított templomot felkereső látogató joggal tart igényt szakavatott tájékoztatásra, hiszen a múlt csak így válhat mai kulturális életünk meggazdagító részévé. Illesse köszönet Novotny Gyula lelkipásztort, akinek alapos munkája hitelesen tárja elénk a templom történetét, ismerteti építészeti, művészeti és egyházi értékeit. A nagy akribiával összegyűjtött anyag nemcsak a látogatóknak ad eligazítást, de segítséget jelent a tudományos kutatóknak is.

Miskolc, 1981 november hava

Kürti László
református püspök

Előszó a második kiadáshoz

Ősi templomunk nagy volumenű felújítása után – határainkon túlról is - rendkívül nagy érdeklődés középpontjába került. Ezzel együttjáró örvendetes esemény számunkra, hogy 5000 példányban megjelent kiadványunk a csaknem egy esztendő leforgása alatt teljesen elfogyott. Hálával tartozunk egyházi és világi hatóságainknak, társadalmi szerveinknek, nem különben a Borsodi Nyomda Vállalatnak, hogy a jelen második kiadást időben lehetővé tették.

A lényegében változatlan kiadás csak annyiban módosult, hogy a színes felvételek közé beépítettük Dobos Lajos fotóművésznak (O.M.F.), a felújított templom belsejéről készített, rendkívül jól sikerült művészi felvételét, mely a könyv képanyagát feltétlen gazdagítja.

Amikor a második kiadást közreadjuk, óhajunk, hogy a könyv hasznos emléke maradjon a templom látogatóinak és hívogatója lehessen becses műemlékünket még nem ismerő nagyközönségünknek.

1984 húsvétján

Novotny Gyula

Bevezetés

Miskolc, hazánk második legnagyobb városa, műemlékei között gyöngyszemként pompázik a 234 m magas Avas északi platóján a környéket uraló, mintegy a nyüzsgő város élete és alkotó munkája fölött őrt álló, a táj városképét meghatározó ősi református templom; mellette - nyugat felől - a festői hatású, hosszú időn keresztül a város emblémájaként is használt harangtorony. Jellegzetes szépségét emeli az a milió, melyet a város legrégebbi temetője nyújt. Fekvése, műemlék sírkövei a híres kolozsvári „Házsongárdi” temetőt juttatják eszünkbe.

A turisztikailag sűrűn látogatott, jelentős idegenforgalmú, széleskörű érdeklődés középpontjában álló műemlékegyüttes történetét és leírását megkíséreljük összeállítani és közreadni azokból a több esetben egymásnak ellentmondó, a viszonylag gazdag irodalom adataiból, amelyek rendelkezésünkre állanak, minden forráskritikai igény nélkül, mindössze a valószínűség egyeztetésével, de a legújabb kutatások és feltárások figyelembevételével. Tanulmányunk készítése során olyan összkép alakult ki bennünk, amely világossá tette, hogy a részletkutatókra ezután is komoly és nagy feladat vár. Megerősítjük Marjalaki Kiss Lajos miskolci történész tanár, városunk történetének egyik alapos ismerője megállapítását, hogy „A régebbi időre - sajnos - csak a szétszórt okiratokban töredékesen fennmaradt emlékek emlékek vetnek halvány világot.”/Marjalaki Kiss L.,1927.1./

Hatalmas tűzvészek, árvizek, rajtaiütésszerűen ismételtén megjelenő tatár csapatok, itt portyázó törökök dúlásainak, labancjárásoknak lettek martalékai a XIII-XV. századi egyház megbízható adatokat tartalmazó feljegyzései, okiratai. Szerencsés körülmény, hogy városunk jegyzőkönyvei 1569-től, tehát a reformáció meggyökeresedésétől megmaradtak, megbízható tárgyi és személyi adatokat szolgáltatnak. Ezek a feljegyzések annyival is inkább értékesek, mert az egyház és így a templom ügyeit is évszázadokon át a város tanácsa intézte. Így a faluból várossá fejlődött település élete szoros kapcsolatban állott a templom történetével. Ez a kapcsolat a XVIII. századig állott fenn, amikor már a város életében más vallású polgárok is részt vettek.

A Consistorium, a gyülekezeti önkormányzat demokratikus intézménye 1735.dec.28-án történt megalakulására azért volt szükség, mert a város elöljárói „...sok világi foglalatossági miatt Szent Ecclesiánk fontos dolgainak folytatására, és közelebbi iskolánk építtetése körül kívánható vigyázásokra magánosan nem érkezhettek. Erre nézve vala említett B Városnak Nemes Ecclesia részéről való ügyeleti szolgálatnak okáért felállítani egy Curatoriare Consostoriumot.” (=egyháztanácsot, presbitériumot).

A függetlenül egyháznak a Consistorium megalakulása után 1735. évtől ma is meglevő jegyzőkönyvei és 1780. évtől őrzött anyakönyvei nyújtanak becses, bőséges és megbízható adatokat. Ezek részletesen őrzik és szólaltatják meg a templom, a harangtorony és temető utóbbi kétszáz esztendejének történetét. Sajnos, az 1781-i nagy tűzvész alkalmával az egyházi levéltári anyag nagy része elpusztult. Nem tudni, mily értékes, múltra vonatkozó forrásanyag lett a tűz martalékává.

A templom története

A kései utódok tudni vélik, hogy az Avas platóján a település fölött ezen a helyen már a XIII. században templom állhatott, amelyet talán a Borsod megyei Ákos nembeli Ernye (Erne) bán, aki a tatárjárás alkalmával a király: IV. Béla életét megmentette és ezért a diósgyőri várat ajándékba kapta, fia: István nádor építtetett. Az építkezést 1260 körül kezdték és 1281 körül fejezték be. István, a diósgyőri vár ura, kortársai közül mély vallásosságával, az egyházi élet nagymérvű támogatásával magasan kiemelkedett. Ő alapította a diósgyőri pálos zárdát és a Bükk egyis legszebb magaslati helyén - Szentléleken - a pálos monostort. A templom védőszentjére vonatkozóan hiteles okmány ugyan nincs, a hagyomány úgy tartja, hogy miután István nádornak Szent István volt a védőszentje, a templomot, vagy talán csak a kisebbszerű építményt, kápolnát Szent István tiszteletére építették fel. Így találkozhatunk itt-ott az egyes okiratokban visszatérően a „Szent István templom” elnevezéssel, még a reformáció térhódítását követő időkben is. Tudni vélik, hogy István nádor a templomot rendszeresen látogatta és családjával együtt sokszor jelent meg ájtatoskodásra. (Szendrei J.II.k.1890.31.o). Feltételezi, hogy Ernyefi István nádor ebbe az első templomba van eltemetve.) A kisméretű hajlék mindössze pár évig fogadta a falu imádkozó népét, mert 1285-ben a Borsodban ismételen portyázó nogaji tatár csapatok az egész megyét újból és újból feldúlva, Miskolcot sem kímélték, zsúptetős házait felperzselték, templomát földig lerombolták. Népe pedig a Bükk erdőségeibe és barlangjaiba menekült. A település elnéptelenedett. (A nép a törököt is tatárnak nevezte. Igaz, hogy a monda inkább „kutyafejű tatárt” emleget, ami megint az apró, ferde szemű ázsiai típusú nogaji tatárra enged következtetni.)

A hagyomány arról is beszél, és ez a hiedelem évszázadokon át tartotta magát - persze alaptalanul - , hogy a templomot a Borsodban is letelepedett husziták építették. Nagyszüleimtől én magam is mint kis gyermek ezt többször hallottam, kedves legendák körítésével. Ez sem történetileg, sem műtörténetileg semmivel sem igazolható.

Az első és a második templom

Annyi bizonyos, hogy már az Árpád-korban, közelebbről a XIII. században, az Avas alján, még ugyan kicsi kis falucska: /Wenzel A., 201./ Miscoucy már létezik. Ezt egy 1245-ben készült okiratból ismerjük. Az is bizonyosra vehető, hogy a mai templom helyén az akkor dívott román/?/ stílusú templom, vagy kápolna állt és ez szolgálta összességében római katolikus vallású lakosság lelki igényét. Különben homály fedi az 1285-ben, tatárok által lerombolt templom újjáépítésének történetét. Valószínűsíti, hogy ha ebben az időben papja volt a miskolci híveknek, akkor templomuk is kellett hogy legyen, ha még oly kicsi is. Márpedig papja volt, Miklós plébános személyében. Igazolja ezt a Rómában őrzött kódex, amely 1335. tájáról feljegyzí, hogy Miskolc papja évi 18 garas pápai adót fizetett a pápai tizedlajstrom javára./ Marjalaki Kiss L.1927.3./ Az egri káptalani levéltár pedig 1332-ben a miskolci paróchiát úgy tartja nyilván, mint odatartozót. De a közeli monostorok / kolostor, magányosan élő, főleg szerzetesek háza./ jelenléte is feltételezi - kisugárzásuk révén - bizonyos mértékű, sajátos templomcentrális „lelkiélet” meglétét. Ez pedig a helyreállított második templom létét feltételezi.

Vannak történetírók, akik ugyan tényként fogadják el, hogy 1281-ben Ernye bán fia: István nádor élt, /Marjalaki Kiss L. 1927.4./ de azt is mondják, hogy a templomot mégsem építhette, mert az Ernye család Miskolc területén egy „talpalatnyi földdel” sem rendelkezett.

Akkortájt ugyanis Miskolc egész területe - még István nádor halála után is - a „Miskóc nmzetség” utódainak kezében volt./ Marjalaki Kiss.L.1927.4./

A XIV. századnak a második templommal kapcsolatos figyelemreméltó eseménye a diósgyőri vár sorsához fűződik. A vár akkori ura a Gömör megyei származású Széchy bán az 1364. karácsony napján létrejött csereszerződéssel átadja a várat Nagy Lajos királynak, aki akkor a lengyel trón várományosa volt, s így érthető, hogy közelebb akart kerülni a lengyel határhoz, Krakkó várához. Nagy Lajos fokozatosan városi kiváltságokkal ruházta fel a falut, amely néhány év alatt, a királyi uradalom tartozékaként, a beköltöző nagy kedvezményekben részesülő telepések/hospesek/ révén nemcsak lélekszámban, hanem anyagi javakban is növekszik és így elképzelhető a királyi kegy árnyékában akkor már a második templom bővítése is, mégpedig nyugati irányban.

Terveik megvalósításában szabadok, mert Nagy Lajos király a diósgyőri vár birtokba vételével a templommal kapcsolatos kegyúri jog gyakorlását nem biztosította magának.

A Borsod-Miskolci Múzeum kezdeményezésére Megay Géza által 1941-ben a templomban végzett ásatások során megtalálták az Árpád-kori templom/templomok/ alapjait. „A sírok feltárása közben - írja Megay - , több helyen a padlózat alatt alapfalakra bukkantunk. A mai meglevő templomnál sokkal régebbi templom alapfalai kerültek elő.” /Megay G.1970.10./ Az izgalmas ásatás egyes fázisairól - érdekesnek véljük - Megay Géza megállapításainak idézését és az általa készített szemléltető rajz bemutatását. „ A feltárást a templom keleti végében kezdtük -, ahol az utolsó pillérek vannak. A négy pillér közötti részen kerültek elő a jelenlegi templom egykori szentélye félkörösen elhelyezett nyolcszögű pilléreinek lábazatai. A négy félkörösen elhelyezett alapfal szögletesre kifaragott kövekből, szürke, meszes sajjhomokos habarccsal, nagyrészt homokkőből épült.

Ezek mellett az oszlopfalak mellett egy teljesen különálló alapfal került elő, amelynek folytatása akkor még a föld volt. Később ennek a falnak a sarokrésze is előkerült. Az eddig láthatóvá vált fal észak-déli irányú volt. De a sarokrész előtünése után megtaláltuk a fal folytatását nyugat felé is. Ez a két tömör oldalfal, illetve alapfal végighúzódott a jelenlegi templom főhajójának hosszában, s a jelenlegi nagy, négyszögű hasábos pillérek erre az alapra építették.”/ Megay G. 1970.10./

„Az északi oldalon húzódó pillérsor kelet felől számított második szabadon álló pillér alapjánál, az alapfalnak északi irányú kiugrása van, amely az északi irányban egy falrészben folytatódik. Ennél a pontnál van az egykori templom szentélyzáró diadalívének kiindulása. A déli oldalon ennek a nyomai előkerültek. A déli és az északi alapfal nyomait a templom egész hosszában megtaláltuk és annak nyugati végeit csaknem a jelenlegi templom terébe beépített nyugati torony faláig fel tudtuk tárni....Az előkerült régi alapfal vastagsága 110 és 200 cm között váltakozott. Az alapfal a régi kis szentélyi résznél teljesen megvolt, vastagsága: 581-600 cm. A feltárt kis templom szentélye keleti falának külső oldalán freskót találtunk, amely mintegy négyzetméteres területen maradt meg és vörösesbarna színnel felfestett drapériát ábrázol....Érdekes volt még, hogy a kis templom szentélyi falazata kelet felé rendkívül kiszélesedő alappal bírt, ebből mintegy kiemelkedett a már említett szentély alapfal, amely 250 cm széles volt. Feltevésünk az lenne, hogy itt egy keletre néző kis kápolna, vagy temetkező hely lehetett, amelynek ajtaja vagy nyílása keletre nézhetett. Itt lehetett a falon freskó is, amelynek töredékeit megtaláltuk....Ezek között az oszlopalapfalak között és egyéb helyeken sok másodlagosan beépített faragott követ találtunk.”/ Megay G. 1970.11./

Megfigyelte, hogy a beépített mészkődarabok nem kibányászásból származnak, hanem szétszórta talált, az összegyűjtött építési anyag, amelyet bizonyít, hogy a darabok éleit kézi munkával munkálták meg. Észlelte azt is, hogy a szentély keletre néző külső falánál, éppen úgy a falak egyéb részeinél az andezittufa-darabok keverten fordulnak elő homokkő-darabokkal.

Az ásatás alapján tisztázottnak véli Megay, hogy az Árpád-korabeli templom/templomok/ szentélyének alapfalára építették a XV.századi templom félkörösen elhelyezett 4 pillérét. Ezt rajzon szemlélteti is, melyet mi is bemutatunk.

Megay a kis templom méreteit is felvette. Ezek szerint a templom belső szélessége 7,43 m, a hajó hossza 19,40 m, a szentély hossza 8,10 m, így a templom egész hossza a torony nélkül 27,50 m, ti. a torony nem képezte a feltárás részletét./ Megay G. 1970.11./

A feltárás során előkerült és kiemelt kődarabokról a vizsgálat során megállapíthatók voltak, hogy azoknak egyrésze feltűnő hasonlatosságot mutat a noszvaji Árpád-korabeli templomból előkerült kőfaragványokkal.

Az ásatás során, az előző templomból/templomokból/ előkerült kőfaragványok a templom kőtárában szemlélhetők meg.

Feltételezzük, hogy a Megay Géza által a kis kápolnának, vagy temetkezési helynek vélt építmény alapja azonos lehet a tatárok által 1285-ben lerombolt kis templom alapfalával, illetőleg a XIV. században épült második templom alapjaival. Ennek a XIII. illetve a XIV. században épült templomnak azonban okirattal bizonyítható igazolása nincs. Különben az Avas-alji város, különösen pedig a templom egész XIV.századi történetének részleteit homály fedi.

Figyelemreméltó Entz Géza véleménye, amelyet idézünk: „ A templom történetének legbizonytalanabb része az 1489. előtti nagyarányú kiépítés előzménye. Nagyon valószínű. hogy a XIII. század második felében falusias jellegű egyház épült, amelynek emelésében Ákos nembeli István nádornak szerepe lehetett. István királynak való szentelése is erre vall, hiszen a nádor védőszentje tiszteletére építhette e templomot. Nagyon bizonytalan azonban, hogy ez az épület milyen volt. A Horváth Béla által közölt alaprajz nem fogadható el./ifj.Horváth B. a templom építésének történetét hét korszakra osztja: I.XIII. század köz., II.1250 -1350, III. 1365-1411, IV. 1470-1489, V. 1560-1569, VI. 1690-1792, VII. a XIX.század vége.Vö.ifj. Horváth B. 1964.15./ Amit ő korai templomnak tart, az a XV. század végi, ma is álló épület pillérsorának alapozása. Ezt kétségtelenné teszi az a körülmény, hogy Megay Géza a keleti oldalon lévő íves záródásban megtalálta a két egymáshoz a többenél közelebb lévő pillér alapjait. A legkorábbi templomra még mindig Megay 1941. évi ásatása a legmegbízhatóbb, aki a keleti bensőben, a ma álló utolsó keleti pillérpár közelében egyenes észak-déli irányú falat talált. Ez arra vall, hogy az első templom szentélye egyenesen záródhatott, ami a XIII. század második felében volt a legkedveltebb megoldás. Ezt a falat Feld István legutóbb szintén megtalálta. A dolgot elbizonytalanítja a Megay által talált falképek elhelyezkedése és az a hatalmas tömb, amely a szóban forgó falhoz kelet felől csatlakozott. Így beszélhet Megay 6 m vastag falról, ami nem lehetséges. Ez a külső faltömb valami feltehetően későbbi alapozás, semmi esetre sem tartozhatott a XIII. századi feltételezett templomhoz.

Ezek után a következőképpen fogalmazható meg a pillanatnyi eredmény: valószínű, hogy volt egy XIII. századi templom, amelyet azonban nem ismerünk. A Megay által megtalált fal - ha tényleg a korai templomhoz tartozott - ennek egyenes záródású szentélyét valószínűsíti. A ma is meglévő és 1400 körül épült torony a korai épülethez csatlakozott. Megléte egy, a mainál korábbi templom XIV. századi létezésére vall. A korábbi periódusokból csak az a torony maradt és illeszkedik be a XV.századvégi templomba. A templom patrocíniumát először Zsigmond többször idézett és fontos 1411-i kiváltságlevele említi. Semmi ok nincs arra, hogy a korábbi egyházra is ne ezt az adatot vonatkoztathassuk.” /AEL.320/981./

- Folytatjuk -

A Holokauszt Nemzetközi Emléknapján a miskolci Zsidótemetőben

A Holokauszt Nemzetközi Emléknapján: 2009. január 27-én a Pásztor házaspár kegyeleti látogatást tett a miskolci Zsidótemetőben. Az Avas hegyi Zsidótemető meglátogatása, és Freud Jenő, a hitközség elnökével történt elbeszélgetés során az Izraelita Hitközségről, templomairól, egyéb létesítményeiről és a ma Miskolcon élő hívőkről az alábbi ismeretekben részesültünk:

Miskolcra az első zsidó családok betelepítése a görög kereskedők betelepülése után kezdődött meg. Kezdetben három zsidó temetője is volt a városnak, de ma már csak az Avas-tetői működik. Temploma is volt kettő, de ma már csak egy áll: a Kazinczi utcában. Volt régen két rituális fürdője is, de már csak a Hitközség területén van egy ilyen épület. A régi Zsidó tanítóképző épületét a II. Világháborút követően a hitközség nem kapta vissza. Napjainkban az, az APEH tulajdona.

Ez a Temető Miskolcon az Avasi Kilátótól, és a 32-es számú autóbusz Avas-tetői végállomásától 10 perc alatt érhető el gyalogosan. Az Avas hegynek a Vasgyár felé eső oldalán helyezkedik el. Fenntartásáról az Izraelita Hitközség gondoskodik.

A temető területét 200 évvel ezelőtt, az 1700-as évek második felében a Hitközség a várostól vásárolta meg. 1863-ban történt meg a körülkerítése. Ma 18000 sírt foglal magába.

Műemléki védetségű. A Miskolci Levéltár nem régen vallástörténeti céllal adat gyűjtést végzett a legrégebbi sírok fejkövén talált héber nyelvű szövegek alapján.

Hamvasztott halottakat nem temetnek, mivel vallásuk tiltja az ilyen temetkezést.

Minden hant alatt csak egy ember nyugszik, rátemetés nem történik. A sírok fejköve keleti irányban helyezkedik el. A temetés a legegyszerűbb, minden dísz nélküli deszkakoporsóban, fehér halotti lepelben történik ma is, és értéktárgyak nélkül.

Sajnos, a temetőben levő nagy családi kriptát: Pollák Jenő családi sírhelyét már két alkalommal is feldúlták gyalázatos kezek, értéktárgyakat keresve. A dűlő nyomain ma is láthatók.

1843-tól találtunk latin betűs feliratú sírköveket. A fejkövek egy részét Kisgyőrben bányászott homokkőből, más részüket fekete gránitból, szürke vagy fehér márványból faragták. De a legnagyobb részét betonból készültek és készülnek ma is. A márvány síremlékek a módosabb halottak sírját díszítik. A sírokon virág nincs. A látogatók ott jártuk emlékére kis köveket, kavicsokat helyeznek a síremlékre. Láttunk ilyeneket. A Holokauszt után az elhurcoltakkal mintegy egy tizede tért vissza ide. Ma a Hitközséghez tartozó lélekszám: 500 fő. Temetés csak ritkán történik, az utolsó 1999-ben volt.

Néhány tuját láttunk a temető bejáratától vezető út mentén. Több örökzöldet nem, mert a földfelszín közelében futó gyökérzet kitérná a sírhalmokat. A nevezetes emberek sírján éppen úgy van méltatás, mint a keresztény temetőkben. Láttunk szép sírverseket is, a visszamaradó családtagok fájdalmának kifejezésére és az elhunyt méltatására.

Például, ezt olvastuk az alábbi síremléken:

„Pollák Henrikné

Máy Regina

1855-1903

„Itt porlad e sírban a szeretet, hűség,

Tiszta női erkölcs, jóság, egyszerűség,

Hitves és anya volt, többre nem is vágyott.

Övéi jelentették neki e világot...”

Nem tudtuk korábban, ezért meglepődve tapasztaltuk a temetőben, hogy Észak-magyarország nagyobb helységeiből a Holokauszt áldozatainak emelt emlékműveket itt gyűjtötték össze.

Így itt találtuk meg a:

Miskolci 14000, 1939-1945. években mártírhalált halt zsidó emlékművét, a *Mályi község melletti Gadó tanyán* 1944. október 24-én meggyilkolt 37 zsidó ember emlékművét, továbbá az *Abaujszántóról, Erdőbényéről, Encsről, Mezőkövesdről és Ózdról* elhurcoltak emlékére emelt emlékműveket. Ezeket a Miskolci Hitközség gyűjtötte ide össze, mert nem érezték őket biztonságban az eredeti helyükön. Van azonban olyan helység, mely az itteni emléket lefényképezve az eredeti helyén emléket állított az elhurcoltaknak.

A Miskolciak emlékművén olvastuk:

„A tizennégyezer Miskolcra elhurcolt mártírhalált halt zsidó testvérünk emlékoszlopa ez, akiket Auschwitzban és a többi haláltáborban, munkaszolgálatban és Európa országútjain gázzal, tűzzel, golyóval, éhhalállal gyilkolt meg az embertelen zsidógyűlölet 1944-1945.”

**Kívánjuk, hogy a Holokauszt áldozatai nyugodjanak békében!
Kívánjuk, soha többé ne történjen meg ilyen borzalom!**

Pásztor házaspár

Gyászír

„Szomorúan küldöm tovább a hírt:

Ar egri "Verda Stelo" eszperantó csoport titkára, Farkas László, 2009.január 30-án tragikus hirtelenséggel elhunyt. Február 16-án lett volna 52 éves...

Szilvási”

A „Király Lajos” Eszperantó-Baráti Kör tagsága ezúton fejezi ki részvétét Farkas László (1957-2009) kiváló eszmetársunk elhúnyta miatt; családtagjainak és az egri Eszperantó csoport tagságának

A szíve arany volt, jelleme márvány.
Ő marad nekünk: az örök szivárvány.

Pásztor Lászlóné

Dr. Jáki Ferenc Szikrázó hegycsúcson

Aki följutott már a meredek úton, -
megáll a hófödte, szikrázó hegycsúcson, -
betöltötte lelkét az áttetsző kékség,
s megláthatta, milyen a platóni Szépség,
annak semmi kedve leszállni a mélybe,
kavargó, fortyogó, zagyva sötétségbe.

És aki a csúcson fölnézett az Égre,
szárnya nőtt, és röpült a Végtelenségbe,
Egybeolvadt a nagy, kéklő Fényességgel,

szférák zenéjével, szelíd Békességgel.
Érezte: közel van az Alfa – a Kezdet,
s elragadtatással imádkozni kezdett:

„Te vagy az Önmagát gondoló Gondolat,
Tebenned van együtt mindenegyed Adat.
Egyszerre vagy titkos Feketelyuk – Örvény,
egyszerre vagy éles, kőbevésett Törvény.
Centrifugális és – petális Őserő,
egyensúlyt teremtő kétkarú Emelő.

Archimedeszi Pont az Univerzumban,
Fonal a végtelen hosszú Csigasorban...
Egyetlen „Igével” Te, mindent Mozgató,
mozdíthatlan motor, örök Mindenható.
Tőled indul minden, ami lüktet, mozog,
pulzál, robban, kering, kimért pályán forog...

Jelen vagy az égő vadrózsa – bokorban,
a Sínai pusztán láng- és füstoszlopban,
az éhező népnek hullatott Mannában,
s a sziklából frissen fakasztott Forrásban.
Igazságos Bíró és irgalmas Atya,
ki tékozló fiát szívére szorítja...

Te vagy, én Istenem, Ki mindent betöltesz,
a gyarló emberért „Emberformát” öltesz.
A Te képmásodra teremtettél engem,
olthatatlan vágygal oltottad be lelkem,
hogy a Hit szikrázó csúcsára fölérjek,
s onnan üdvözülten Országodba térjek.
- Ámen!”

Történelmi hagyományörzés Magyarországon

Nemzeti ünnepeinken mindig is szokás volt valamilyen bemutatása a régi idők eseményeinek. Emlékszem, hogy hét éves voltam, amikor 1948. március 15-én az 1848-1849-es Habsburg ellenes levert szabadságharcunk emlékére végigvonultak Miskolcon az egy évszázaddal korábbi öltözetnek megfelelően a lovas huszárok az 1848-as zászlóinkkal, és harci eszközökkel. A tisztára subickolt lovak ficáinkoltak a lovas katonák alatt, a kardok, bajonettek csillogtak, villogtak. Nem csak nekünk gyerekeknek, mindenkinek felejthetetlen látványt nyújtottak. A hazaszeretet és a történelmi múlt felelevenítése is szükséges a nemzeti öntudat megmaradásához..

Később nem csak ennyiből állott az emlékünnap. A lakosság részére szervezett látványosságok száma bővült, és minőségi színvonala emelkedett.

Ma már létrejött egy alapítvány, mely ezeknek a látványosságoknak a szervezésével foglalkozik. Központjuk Budapesten van. Mivel a diósgyőri vár a magyar középkorban a

királynék vára volt, így alkotmányunk ünnepén minden év augusztus 19-20-án és ezen dátumok környékén megrendezésre kerül a vár körül a „középkori forgatag”. Ennek is a főszereplője az alapítvány által biztosított jeles szereplőgárda.

Ők szervezik a hagyományörző műsorainkat és mindenhová mennek, ahová hívják őket. Kérjük, ismerkedjenek meg velük.

Pásztor Adri

„MARE TEMPORIS” ALAPÍTVÁNY

Alapítványunkról

Baráti körünk 2000. év őszén szerveződött történelmi hagyományörző társasággá. Az alapítók olyan lelkes fiatalok, akik addigra már kipróbálták magukat a középkort idéző játékok színes, magával ragadó világában. Látván és tapasztalván, hogy egyes rendezvényeken mily sokszor esik áldozatul a történelmi hitelesség az üzleti érdekeknek, illetve múzeumi ismeretségeink panaszait és észrevételeit megfontolva jutottunk arra, hogy mindezt gyökeresen más irányból - technikailag és szellemileg egyaránt - szeretnénk megközelíteni.

Azt a célt tűztük magunk elé, hogy tanulmányozzuk és ápoljuk a XIV-XVII. századból ránk maradt kulturális örökséget, és ezek megismeréséhez másokat is hozzásegítsünk, részint oktatómunkával, részint pedig műsorok, bemutatók, játszóházak szervezésével.

Alapítványunkat 2002. január 18-án a Fővárosi Bíróság bejegyezte és közhasznú szervezetté nyilvánította. A megalakulás és az alapítás óta eltelt időre a folyamatos szellemi és anyagi fejlődés volt jellemző. Az évek során számos újabb tag csatlakozott hozzánk, s a kezdeti maroknyi baráti társaság mára már egy közel 80 fős szervezetté nőtt.

Alapítványunk tagjai elsősorban 16 és 35 év közötti fiatalok, akik középiskolai, egyetemi tanulmányaik vagy munkájuk mellett szabadidejük jelentős részét fordítják a közös munkára. Ez a közös munka nemcsak a folyamatos tanulást, a fellépésekre való gyakorlást, a ruhák és használati tárgyak, fegyverek készítését jelenti, hanem állandó kutatómunkát is mind a korabeli szokásokat, a történelmi háttérrel és eseményekkel illetően.

Érdeklődési területünk alapját képezi a sokszínű és életvidám reneszánsz, de foglalkozunk a késő középkor nyüzsgő, titokzatos, olykor dekadenciába hajló világával, és a kora barokk színeiben, árnyalatokban gazdag, szenvedélyes korszakával is.

Felszereléseink, ruháink és fegyvereink, valamint díszleteink az általunk választott korszakokhoz igazodnak. Korabeli ábrázolások, festmények és leírások, kultúrtörténeti, divattörténeti szakmunkák, szakértők javaslatai alapján állítjuk össze mind különböző kosztümjeinket, ruházatunkat, mind pedig használati tárgyainkat, fegyvereinket, és viselkedésünkkel is közvetíteni igyekszünk a korszak szokásait, világnézetét és illemtanát.

Fontosnak tartjuk, hogy jó kapcsolatot ápoljunk a történelmi hagyományörzéssel foglalkozó magyar és külföldi csapatokkal, szakemberekkel, régizene együttesekkel, s a velük való közös munkával erősítsük a hagyományörzés ügyét.

Célunk az, hogy a ma közönségét a fellépések, foglalkozások idején túl is bevonjuk az általunk olyannyira szeretett világba, mintegy karnyújtásnyi közelségbe hozva a régmúlt korszakokat, hogy a reánk hagyományozott „elrejtett kincseket” szó szerint véve közkinccsé tehesük, ezáltal olyan szellemiséget, értékrendet közvetíthessünk, amely változó, modern korunkban is örök érték marad.

MARE TEMPORIS ALAPÍTVÁNY

Mesterségeink

Tudjuk, hogy a történelmi múlt eseményeit és az azokban részt vett személyeket nem lehet elszigetelten, leszűkített nézőpontokból vizsgálni, ezért igyekszünk minél több oldalról megközelíteni az általunk kedvelt korszakokat. Ennek érdekében szükségesnek tartjuk a hagyományörzés ágai közötti összefogást erősíteni, tudásunkat és képességeinket minél több irányba fejleszteni.

Gyakorta előfordul, hogy tagjaink nemcsak egy, hanem több csoport munkájában is részt vesznek. Ez alkalmat ad arra, hogy több oldalról is kipróbáljuk magunkat és csiszoljuk tudásunkat, ugyanakkor fejleszti és szorosabbra vonja az Alapítványon belül virágzó baráti kötelékeket. Hiszünk abban, hogy a barátság és lelkesedés, amely kezdettől fogva motorját jelentette közös vállalkozásunknak, a történelem iránti elkötelezett érdeklődéssel és szorgalmas gyakorlással párosulva folyamatos fejlődésünk kulcsává válik számunkra.

Tevékenységeinket négy fő mesterség köré rendezzük, eképpen:

- ❖ Táncozaink elsősorban reneszánsz és kora barokk táncok gyakorlásával, színpompás táncprodukciókba rendezésével foglalkoznak, eredeti táncleírásokat, ruhaábrázolásokat és udvari illemkódexeket követve, vagy táncházak keretében próbálják megismertetni az érdeklődőket a régi korok hangulatával.
Hastáncozaink a háremek titokzatos világát idézik fel a XV-XVI. századi török hagyományokra épülő tánc- és viseletkultúra tanulmányozásával.
- ❖ Vívóink rendszeres edzéseken sajátítják el a középkori és történelmi bajvívást, mely a korabeli fegyverek és szokások, vívótechnikák tanulmányozásával párosul. Vívóprodukcióikon keresztül szívesen tárják a közönség elé a kevésbé ismert, európai gyökerű, hagyományos harcművészetet.
- ❖ Színészeink középkori és reneszánsz színdarabok, illetve ezekben a korszakokban játszódó kortárs darabok, táncos irodalmi estek, verses komédiák színpadra állításával igyekeznek hitelt érdemlően feleleveníteni a múltat a jelen közönsége előtt, szórakoztatni, és egyben tanítani is.
- ❖ Mutatványosaink az előadások szünetében, vagy önálló produkcióként szórakoztatják a nézőket, a régi korok és a jelenkor legkülönbözőbb eszközeivel elevenítve fel a mutatványosok évszázados hagyományait. Az éj leszálltával reneszánsz udvari mutatványosainkat tűzszonglőreink váltják fel, angyaltáncozaink - Magyarországon egyedülálló produkcióként – kedvelt szereplői a különböző felvonulásoknak, szabadtéri rendezvényeknek.

Műsorainkra a sokszínűség és a széles választék a jellemző, melyekben a csoportok önállóan és egymással szorosan együttműködve egyaránt bizonyíthatják tehetségüket. A tánc- és fegyverbemutatók, színdarabok, mutatványos produkciók mellett fontosnak tartjuk,

hogy a gyermekeket is megszólítsuk - nekik rendhagyó történelemórákat, kézműves és logikai játszókészleteket, vívó- és íjászköröket, vagy éppen táncszínházat tartunk.

2008. a Reneszánsz Éve volt

A 2008-as esztendő Mátyás király trónra lépésének 550. évfordulója, a Reneszánsz éve, melyen a különböző múzeumok, várak és egyéb helyszínek számos új kiállítással, érdekes programmal várták a reneszánsz kor iránt érdeklődőket.

Alapítványunk a 2008-as esztendőt szintén Mátyás király korának szentelte: új műsorokat állítottunk össze, melyek az egyszerű bemutatók helyett inkább az élő interpretációs játékokra helyezték a hangsúlyt. Emellett fejlesztettük felszereléseinket, ruhatárunkat, valamint szorgos műhelymunkával állandóan bővítjük tudásunkat is.

Egy nap Mátyás király udvarában

Mátyás udvarában jártunk, ahol a folyamatos jelmezes jelenlét mellett, különböző bemutatókkal jelenítjük meg Mátyás és Beatrix egy napját, udvari környezetükével együtt. A keretjelenetek során Mátyás korában született anekdotákat, fabulákat dolgozunk fel. Nézőink gyönyörködhetnek mutatóanyagaink produkciójában, együtt izgulhattak a párbajok bátor résztvevőivel a győzelemért, s az udvar hölgyei és urai színpompás csokrát nyújtották a korabeli reneszánsz táncosoknak.

A program során Heroldunk irányította a műsort és a közönség figyelmét felhívta a látványosságokra, érdekességekre. A nézők akár karnyújtásnyi közelségből csodálhatták meg az öltözeteket és fegyvereket, megtapasztalhatják milyen volt az élet Mátyás korában az udvari népek számára, s akár ők maguk is bekapcsolódhattak a történelembe. A szereplők elvegyültek a tömegben, különböző feladatokat láttak el, szerepükhöz illő jeleneteket adtak elő, jöttek-mentek a látogatók között, velük beszédbe elegyedtek, hogy mintegy testközeli hozzájuk számukra a reneszánsz életet.

A Fekete Sereg tábora

A Fekete Sereg Mátyás király állandó zsoldoshadseregének magja volt, mely a korabeli Európában a maga nemében páratlanul bizonyult. Rendkívül jól szervezett, korszerű hadászati elveken alapuló hadsereg volt, megfelelt Mátyás király központosító politikájának és hódító szándékainak. Állandó létszáma 8-10 ezer fő volt, de hadjáratok idején ennek kétszeresére duzzadt fel. Főbb alakulatai a támadásra is alkalmas gyalogság, a tüzéség, a nehéz páncéltartó lovasság és a könnyűlovasság voltak.

Programunk lehetőséget nyújt a nézőknek, hogy a lovagi bemutatókon túl betekintést nyerjenek egy katonai tábor mindennapjaiba. A táborban járva az érdeklődők - gyerekek, felnőttek egyaránt - maguk is kipróbálhatják a lovagkor fegyvereinek használatát, érezhetik a páncélok súlyát, íjászattal, vagy dobófegyverekkel tesztelhetik ügyességüket. Az ifjú apródok számára külön kiképzést tartanak a harcedzett katonák.

A nézők ízelítőt kaphatnak a harcra készülő lovagok mindennapjaiból. Figyelemmel kísérhetik az egymással folytonosan versengő lovagokat, kockajáték, veszekedés vagy fegyvertisztítás közben. S ha jókedvében találják az öreg, harcedzett katonát, akkor történeteket is hallhatnak rég elmúlt csatákról...

**Mare Temporis Alapítvány maretemporis@freemail.hu
Wenczel Dóra”**

ÉSZAKMAGYARORSZÁGI HÍR

Pásztor László, Pásztor Lászlóné H-3530. Miskolc, Arany János u. 35. 4/2.

Tel.: + 36 70 206 1739

Tel.: + 36 70 570 8895

Tel.: +36 46 738 982

E-Mail: pasztorlaszlo.adri@hdsnet.hu

Weblap: <http://kiralylajos.extra.hu>